

Obrazovanje put do snažnijih sindikata

Srećko Mihailović

Ima li nade za sindikate u Srbiji? (5)

SVET RADA I RADNIČKIH PRAVA

U jednoj odluci Skupštine ustaničkih starešina, 8. decembra 1807, kaže se da se po selima „zavedu“ knezovi „od kojih zvanja mogu dobiti samo oni koji znaju čitati i pisati“. Ako to čitanje i pisanje shvatimo kao metaforu, valjalo bi isti propis „zavesti“ za političare na svim nivoima, ali i za lidere organizacija civilnog društva, pa i one sindikalne.

Dakle, „Knjige, braćo moja, knjige, a ne zvona i praporce“, štono reče Dositej. Shvatilo se to na samom početku sindikalnog organizovanja u Srbiji. Tačno pre 101 godinu Radovan Dragović je inicirao pokretanje prve sindikalne škole u Srbiji, koju je završilo 15 aktivista. Do 1912. otvoreno je 17 sindikalnih škola.

Bilo bi dobro kad bismo danas mogli da kažemo da imamo toliko sindikalnih škola (17 škola na broj članova sindikata pre 100 godina i broj današnjih škola na ovaj broj članova sindikata), a bogami, bilo bi dobro da postoji paritet u kvalitetu. Retko ko će se usprotiviti tvrdnji da dosta toga u sindikatima zavisi od kvaliteta sindikalnog vođstva, od njihovih znanja, određenih veština i određenog iskustva (tzv. kompetencije).

Podrazumeva se da sindikalni lideri, pogotovo na granskom i „krovno-sindikalnom“ nivou, poseduju socijalne kompetencije kao što su komunikativnost, veština timskog rada, sposobnost i znanje pregovaranja... Ne računajući socijalne i lične kompetencije, posebno treba istaći potrebu za liderskim kompetencijama, kao što su znanje i veština vođenja, organizovanja, usmeravanja, sposobnost

aktiviranja članstva, sposobnost sinergetskog mišljenja... Tome treba dodati da u sindikatima često naglašavaju potrebu za obrazovanjem mladih članova sindikata i novih lidera. Te potrebe posebno dolaze do izražaja u kontekstu analize, usvajanja i realizacije revitalizacijskih strategija. Uostalom i sindikalno obrazovanje, njegov kvalitet i masovnost, jedna je od tih strategija.

U sindikatima je nepristojno tvrditi da nema potrebe za obrazovanjem. Pri tom će retko koji sindikalni lider reći da upravo on ima potrebu za dodatnim obrazovanjem i novim veštinama. Istovremeno, programi sindikalnog obrazovanja su usmereni na kreiranje lidera opšte prakse, koji se potom pojavljuju kao eksperti za sve i svašta. Postoji prilično slaganje i u vezi sa ocenom sadašnjeg stanja sindikalnog obrazovanja. Neko veliko zadovoljstvu neće iskazati ni sami organizatori takvog obrazovanja. Naravno, pomenuti neće biti naročito oštri u ocenama, navodiće manje-više realne razloge slabog i nedovoljnog sindikalnog školovanja, nedostatak novca, manjak eksperata... No i pored toga, ima dovoljno razloga za oštre ocene. Na primer, sindikalno obrazovanje je gore i od samih sindikata. S druge strane, kakve su nam sindikalne škole, sindikati su nam još i dobri, jer da je sindikalno obrazovanje kvalitetnije i sindikati bi bili bolji. Na sindikalnim sajtovima u izveštajima sa sindikalnih seminara ima više fotografija učesnika, nego teksta o seminarima. „Predavanja se zaborave a slike ostaju za pamćenje“, kaže jedan od organizatora takvih edukativnih skupova. Dosta toga se može izreći na račun kvaliteta programa, predavača, predavanja. Programi su po pravilu loši, mada ima i izuzetaka, a predavanja se retko odlepljuju od zamajavanja powerpoint prezentacijama, dok interaktivni pristup postoji samo na papiru. Ne mogu da odolim a da ne kažem da u programima sindikalnog obrazovanja gotovo dominiraju mantre o javnom nastupu, poput „edukacije o komunikacijskim veštinama“, „govoru tela“, „veštini ponašanja ispred kamera“... Sve u svemu sindikalno obrazovanje „krase“

opšta mesta, fraze, pa bogami i (milozvučne) neistine poput one koju je, svojevremeno, izrekao Žoze Manuel Barozo: „(S)ocijalni dijalog, kolektivno pregovaranje i savetovanje (su) deo našeg DNK“.

Neke aktivnosti na planu revitalizacije sindikata moguće je izvesti i unutar svakog sindikata pojedinačno, neke druge samo zajedničkim delovanjem svih sindikalnih centrala, a neke treće su moguće samo u sadejstvu sa spoljnim subjektima. Podrazumeva se da se ključni koraci u sindikalnoj revitalizaciji mogu izvesti samo uz pomoć okruženja, oni zavise od moguće sinergije unutar sindikalnih napora i dejstva spoljnih činilaca. Sindikalno obrazovanje je, pak, ona sindikalna aktivnost koja je donekle izvodljiva i bez spoljne pomoći. Naravno, da bi uz dogovor svih sindikata i uz spoljnu pomoć mogao da se podigne kvalitet obrazovanja i poveća broj uključenih u obrazovanje.

Možda je sve što je loše u vezi sa sindikalnim obrazovanjem loše baš zbog toga što edukacija zavisi od samih sindikata. Sindikati prihvataju spoljnu pomoć ili saradnju samo ako je ta pomoć i ta saradnja - u novcu. Pojedini donatori su bezuspešno pokušavali da uslove donaciju saradnjom više sindikata. Tek u poslednje vreme ima retkih slučajeva „mešovitog“ sindikalnog obrazovanja. Eksperti predlažu sledeći obrazac rekonceptualizacije sindikalnog obrazovanja: istražiti, analizirati, predložiti koncept, provesti ga kroz sindikalnu debatu, usvojiti i realizovati. Uveren sam da bi u tom (novom) konceptu obrazovanja svoje mesto našli i zahtevi poput ovih: uspostaviti sistematsko i višestepeno obrazovanje sindikalnih aktivista i lidera, oformiti aktive školovanih predavača, institucionalizovati forme javne debate o najvažnijim sindikalnim temama i ugraditi ih u sistem sindikalnog obrazovanja, organizovati svesindikalne forme obrazovanja... To bi već moglo da bude u duhu onoga što Frank Hantke u knjizi „Sindikati u XXI veku“ naziva kreativna kompetentnost sindikalnog članstva i kompetentnost sindikalne organizacije.

Autor je sociolog, saradnik Centra za razvoj

sindikalizma
www.sindikalizam.org